Haal-Dureewwan Duâ€™aayi

Description

Haal-duree duâ€™aayi yommuu jennu duâ€™aayin dura haalota guuttamu qaban jechuu keenya. Duâ€™aayin teenya fudhatama akka argattuuf (qeebalamtuuf) mee haal-durewwan duâ€™aayi muraasa isaanii haa ilaallu.

1.**Kan duâ€™aayif deebii namaa deebisu Rabbiin qofa akka tae hubachuu**â€“ Kuni hundee tawhiidati. Kadhaa isaa kan dhagahuu fi deebii gahaa deebisuufii kan dandaâ€™u Rabbiin qofa akka taâ€™e namtichi sirritti beeku fi itti amanu qaba. Wanta namni fedhe hunda kan namaaf kennuu dandaâ€™u Rabbiin qofa akka taâ€™e yoo amanne, yeroo hundaa Rabbiin kadhanna. Kuni immoo duâ€™aayiin teenya deebii akka argattuuf karaa bana.

(Ø£ÙŽÙ Ù‘ÙŽÙ†Ù’ ÙŠÙ•Ø¬Ù•ÙŠØ¨Ù• Ø§Ù„Ù’Ù Ù•Ø¶Ù’Ø·ÙŽØ±Ù‘ÙŽ Ø¥Ù•Ø°Ù Ø¯ÙŽØ¹Ù‘ÙŽØ§Ù‡Ù• Ù‘ÙŽÙŠÙŠÙŽÙƒÙ’Ø´Ù•Ù• Ø§Ù„Ø³Ù‘Ù•Ù‘ÙˆØ¡Ù Ù‘ÙŽÙŠÙŠÙŽØ¬Ù’Ø¹Ù„Ù•Ù• Ùƒ Ù•Ù’ Ø®Ù•Ù„Ù“ÙŽÙ•ÙŽØ§Ø¡Ù Ø§Ù„Ù’Ø£ÙŽØ±Ù’Ø¶Ù Â— Ø£ÙŽØ¥Ù•Ù„Ù“ÙŽÙ°Ù‡Œ Ù ÙŽØ¹Ù‘ÙŽ Ø§Ù„Ù“Ù‘ÙŽÙ‡Ù• Ûš Ù‚ÙŽÙ„Ù•ÙŠÙ„Ù‹Ø§ Ù ÙŽØ§ Ø¹Ù‘ÙŽÙ•ÙŽÙƒÙŽÙ‘Ù•Ù‘ÙˆÙ†Ù)

â€œ**Sila Isa yeroo namni rakkataan (muddamaan) Isa kadhate jalaa awwaatee hamtuu irraa saaqu fi bakka buâ€™oota dachii isin taasisu [moo waan isin Rabbitti dabalantu caalaa?] Sila Rabbiin waliin gabbaramaan biraa ni jiraa? Hangi isin gorfamtan xiqqaadha.** Suuratu An-Naml 27:62

2.**Duâ€™aayi Rabbi qofaaf qulqulleessu**â€“ Duâ€™aayi namaatif deebii deebisu kan dandaâ€™u Rabbiin akka taâ€™e namtichi erga beeke, haajaa isaatif Rabbiin qofa kadhachuu qabaa jechuudha. Gargaarsaf ykn barakaaf jedhe nama duâ€™e ykn taboota yoo kadhate, wantoonni kunniin kadhaa isaa dhagahu waan hin dandeenyef, deebii homaatu isaaf hin deebisan. Rabbiin qofa duâ€™aayi kadhachuun duâ€™aayi teenya fudhatama akka argattu taasisa. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala Isa qofa kadhachuu akka qabnu Quraana keessatti nuuf dhaama.

â€œ**Masjidoonni kan Rabbiiti. Rabbiin wajjiin homaa hin waammatinaa**.â€• Suuratu al-Jinn 72:18

Kanaafu, duâ€™aayin teenya fudhatama akka argattu yoo feene, duâ€™aayi teenya Rabbiif qulqulleessu qabna jechuudha. Kana jechuun haajaa keenya hidda onnee jalaa Rabbitti himachuu fi Isa qofa kadhachuu qabna.

3.Jarjaruu dhiisu-Jarjaruun sababoota duâ€™aayin fudhatama akka hin arganne taasisan keessa isa tokko. Abu Hureeyran akka dabarsanitti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œ**Duâ€™aayin gabrichaa qeebalamu (fudhatama argachu) itti ni fufti, namtichi badiif yookiin hariiroo firummaa addaan kutuuf yoo hin kadhatinii fi hin jarjarin.â€•**

Ni gaafatame, Yaa Ergamaa Rabbii, Jarjaruu jechuun maal jechuudhaa? Ergamaan Rabbiis (SAW) akkana jechuun deebise: â€œGabrichi ni jedha, Duâ€™aayi ima godha, ammas duâ€™aayi ima godhaa, kan fudhata argattu (qeebalamtu) hin argine. Ergasii duâ€™aayin qeebalamuu abdachuu ni dhiisa, duaayis achumaan addaan kuta.â€• (Kana jechuun â€˜Duaayin tiyya hin qeebalamtu.â€™ jechuun abdi kuta, ergasi duâ€™aayi gochuu ni dhaaba.) Sahiih Muslim

Imaam ibn Al-Qayyiim (Rabbiin rahmata isaaf haa godhu) akkana jedha: â€œDhukkuboota duâ€™aayi haleelani fi fudhatama akka hin arganne dhoowwan keessaa tokko namtichi jarjaruu fi deebiin duâ€™aayi turuudha. Ergasi namtichi abdii kuta, duâ€™aayis ni dhaaba. Fakkeenyi isaa akka namticha biqiltuu dhaabe ykn sanyii facaase, ergasi biqiltu tana kunuunse fi bishaan obaaseti. Garuu yommuu biqiltuun firii kennuu fi bilchaachu irraa turtu, kana booda kunuunsu dhiiseti.â€• Jawaab al-kaafi-fuula-10

4.**Waan gaarii kadhachuu fi niyyaa gaarii qabaachu-** namni tokko duâ€™aayin isaa akka qeebalamtu yoo barbaade, wanti inni Rabbiin kadhatu suni gaarii fi qulqulluu taâ€™uu qaba. Hadiisa armaan olitti eerame keessatti,â€• namtichi badiif yookiin hariiroo firummaa addaan kutuuf yoo hin kadhatinii fi hin jarjarin, duâ€™aayin isaa qeebalamu itti fufti.â€• jedha. Kanaafu, namtichi cubbuuf ykn hariiroo firummaa kutuuf duâ€™aayi gochuu hin qabu.

Akkasumas, wanta gaariif yommuu duâ€™aayi godhu, namtichi niyyaa gaarii qabaachu qaba. Fakkeenyaf, yommuu Rabbiin irraa qabeenya kadhatu, niyyaan isaa qabeenya saniin maatii ofitii fi hiyyeeyyi gargaaruf ykn waan gaarii hojjachuuf taâ€™uu qaba. Fuggisoo kanaa qabeenya saniin wanta badaa fi zulmii (cunqursaa) hojjachuuf duâ€™aayi gochu hin qabu.

5.**Qalbiin xiyyeefattu jiraachu**-umamanuu qalbiin yoo wanta tokko irratti hin xiyyeefatin, hojii san qulqullinnaan hojjachuun hin dandaamu. Abu Hureeyran akka dabarsanitti Ergamaan Rabbiin (SAW) akkana jedhan: â€œ**Duâ€™aayin teessan akka qeebalamtu dhugaa (irgixanyaa) taâ€™uun Rabbiin kadhaa. Beekaa! Rabbiin qalbii gaafilaa taate irraa duâ€™aayi hin qeebalu.â€•** At-Tirmizi https://sunnah.com/tirmidhi/48/110

Gaafila yommuu jedhu dagataa, wanta hojjatu irratti kan sirritti hin xiyyeeffanne jechuudha. Dhugumatti namoota meeqatu duâ€™aayi godha. Arrabaan jechoota ni jedhu. Garuu qalbiin isaanii gara biraa jirti. Wanta jedhan quba hin qaban. Miâ€™aa duâ€™aayi irraa argachuu fi duâ€™aayin tee akka qeebalamtu yoo barbaadde, qalbii tee walitti sassaabi. Wanta jettu san qalbii irraa kadhu. Ani yeroo baayee yommuu dhiphadhu, salaata erga salaate booda duâ€™aayi onnee irraa Rabbiin kadha. Keessattu araarama fi qajeelchaaf Rabbitti warwaadha. Yommuu kana godhu, rakkoo fi dhiphinni koo narraa deema. Garuu qalbiin tiyya gaafila taate yommuu duâ€™aayi godhu, wanti naaf siqu (jijjiramu) hin jiru. Kanaafu, duâ€™aayin teenya akka qeebalamtu yoo feene, yaada keenya sassaabun qalbii teenyan wanta dubbannu irratti xiyyeefachu qabna.

6.**Galiin qulqulluu taâ€™uu-** Hadiisa Abu Hureeyran gabaasan keessatti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œYaa namoota! Dhugumatti Rabbiin al-Xayyib (Gaarii, Qulqulluudha), wanta gaarii (qulqulluu) taâ€™e malee hin qeebalu (ol hin fuudhu). Wanta Ergamtoota itti ajajee muâ€™imintootas (warra dhugaan amananis) itti ajajee jira. Rabbiin akkana jedhee waan jiruuf: â€œ**Yaa Ergamtoota wantoota gaggaarii irraa nyaadhaa. Dalagaalee gaggaariis hojjadhaa. Dhugumatti Ani waan isin hojjatan akkaan beekaadha.**â€• Suuratu al-Muâ€™iminuun 23:51 Dabalataanis akkana jedhe: â€œ**Yaa**

warra amantan gaggaarii waan Nuti isiniif kennine irraa nyaadhaa. Yoo kan Isa gabbartan taatan Rabbiifis galata galchaa.â€• Suuratu Al-Baqaraa 2:172

Ergasii namticha karaa dheeraa deemaa osoo jiru rifeensi mataa isaa bittinnaaâ€™e fi awwaaran kan haguuggame taâ€™e gara samii harka isaa lamaan olkaasun, â€˜Yaa Rabbii! Yaa Rabbii!â€™ jedhe ilaalchisee Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: nyaanni isaa haraama, dhugaatin isaa haraama, uffanni isaa haraama, kan soorame (gabbate) haraaman taâ€™ee osoo jiru, duâ€™aayin isaa akkamitti deebii argatti (qeebalamtii)?â€• Sahiih Muslim

Kanaafu, ulaagaalee duâ€™aayin akka qeebalamtu taasisan keessaa tokko galiin ykn nyaata fi dhugaatin halaala taâ€™uu qabu. Halaala yommuu jennu wanta karaa seera qabeessan argamee fi seera Islaamaa keessatti dhowwamaa kan hin taanedha. Haraama jechuun immoo wanta dhowwamaa taâ€™ee fi adabbi namatti fiduudha. Fakkeenyaf, hatanii nyaachun haraama, ribaa (dhala) nyaachun haraama, akkasumas, foon booyye nyaachun, alkooli dhuguun haraama. Kanaafu, galiin keenya karaa seera qabeessatin taâ€™uu qaba, wanti nyaanne dhugnus qulqulluu taâ€™uu qaba.

Ammas duâ€™aayin akka qeebalamtuf sababa kan taâ€™u taqwaa (sodaa Rabbii) qabaachudha. Dhugumatti, Rabbiin akkana jedhe jira: â€œ**Rabbiin [hojii] kan qeebalu warra Isa sodaatan (muttaqiin) qofa irraayyi.â€•** Suuratu Al-Maaida 5:27

Kanaafu, namni taqwaa qabu duâ€™aayin isaa akka qeebalamtuuf carraa guddaa qabaa jechuudha. Karaa halaalaa (hayyamamaa) qofaan galii argachuun taqwaa irraayyi.

Guduunfaa
Â¶ Duaayin teenya qeebalamuuf haal-durewwan guuttamu qaban ni jiru. Isaan keessaa gurguddoon; Rabbiin qofa duâ€™aayi kadhachuu, jarjaruu dhiisu, waan gaarii kadhachuu fi niyyaa tolu, qalbiin wanta dubbatan san irratti xiyyeefachu, halaala qofa soorachu fi sodaa Rabbii qabaachudha.
â™¦Osoo abdii hin kutinii fi duâ€™aayi hin dhaabin, obsaan duâ€™aayi yeroo hundaa gochuun duaayin akka qeebalamtuuf sababa taâ€™a.
â™¦Qalbiin gaafila (dagattuu) taate duâ€™aayi yoo godhan balbala duâ€™aayin deebii argachuu cufti.
â™¦Akkuma yaada kee sassaabde hidda qalbii jalaa wanta barbaadde Rabbiin kadhattuun, akkasumas duâ€™aayin tee deebii argatti.
â™¦Taqwaan of faayun, duaayin akka qeebalamtuuf balbala bana.

Kitaaba wabii-Duâ€™a Weapon of the Believer -fuula 59-67

Date Created
August 12, 2017
Author
admin